

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ประเทศพัฒนา เพราะการศึกษาคือเครื่องมือในการพัฒนากำลังคน เพื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม ในหลักของการพัฒนาถือว่าคนเป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุด การศึกษาจะช่วยส่งเสริมความรู้ ความคิด ทักษะ และ ทักษะต่าง ๆ ให้คนรู้จักตนเอง ตลอดจนสภาพสังคมและสภาพแวดล้อมที่สัมพันธ์กับคนสามารถที่จะนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ และพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าไปในแนวทางที่พึงประสงค์ได้ (รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ , 2518)

บุคคลที่จะสามารถทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพ และ เกิดประโยชน์สูงสุด ก็คือครู เพราะครูมีบทบาทในการสร้างคุณภาพของผลผลิตทางการศึกษา ครูจึงเป็นตัวกำหนดอันสำคัญต่อประสิทธิภาพของนักเรียน (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(สพช.), 2527) ครูจึงควรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในด้านการจัดการเรียนการสอน และความรู้ทางด้านวิชาการที่ทันต่อเหตุการณ์ ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การนิเทศการศึกษา เป็นสิ่งช่วยให้ครูเกิดการพัฒนานั้นจะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ การนิเทศการศึกษาจึงเป็นนวัตกรรม ที่มุ่งหมายให้ใช้เป็นเครื่องมือในการเร่งรัดพัฒนาการศึกษา และในการนิเทศการศึกษานั้น ศึกษานิเทศก์เป็นบุคคลที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาโดยตรง

จากความสำเร็จดังกล่าวรัฐจึงได้จัดให้มีศึกษานิเทศก์ขึ้นโดยเริ่มจากกรมสามัญศึกษา ได้จัดอบรมศึกษานิเทศก์เป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2495 ที่โรงเรียนสวนสุนันทา ต่อมาตำแหน่งศึกษานิเทศก์ประจำกรมสามัญศึกษาได้ถูกแต่งตั้งเป็นทางการในปี 2495 และในปี 2497 ได้จัดตั้งศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษาฯ ในปีพ.ศ. 2500 ได้แต่งตั้งศึกษานิเทศก์เขต ในปี พ.ศ. 2503 สำหรับช่วยเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร เป็นกำลังสำคัญของจังหวัดและ เขตในด้านวิชาการ (กรมสามัญศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์, 2511) โดยทั้งศึกษานิเทศก์กรมศึกษาเขตและศึกษานิเทศก์จังหวัดทำหน้าที่ นิเทศ ตรวจสอบ ศึกษาทดลองวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับ

การเรียนการสอน (กรมสามัญศึกษา, 2519) ต่อมาหลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503 มาใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ได้มีพระราชบัญญัติโอนกิจการบริหารโรงเรียนประจำขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและโรงเรียนประถมศึกษาของกรมสามัญศึกษาไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2523 ศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญประจำจังหวัดจึงได้โอนย้ายด้วย

ฉะนั้นในปี พ.ศ. 2524 จึงได้มีระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2524 โดยแบ่งหน่วยปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและกรุงเทพมหานคร
3. งานนิเทศการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ / กิ่งอำเภอ

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่หลัก คือ ติดตามและประเมินผลการจัดการประถมศึกษา พัฒนาการเรียนการสอนโดยศึกษา ค้นคว้าทดลอง พัฒนารูปแบบการเรียนการสอน นิเทศการปฏิบัติงานทั้งด้านบริหารและวิชาการในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด / กรุงเทพมหานคร

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และกรุงเทพมหานครมีหน้าที่หลัก คือ งานวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอน ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาทางด้านการเรียนการสอน ของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ / กิ่งอำเภอ มีหน้าที่หลัก คือ ปรับปรุงการเรียนการสอน ส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน (สพข., 2532)

เมื่อพิจารณาหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ทั้งสามระดับแล้ว จะเห็นว่า ศึกษานิเทศก์ที่มีหน้าที่ในกรณีการนิเทศการศึกษาโดยตรงนั้น คือ ศึกษานิเทศก์อำเภอ ส่วนศึกษานิเทศก์กรม และศึกษานิเทศก์จังหวัดนั้นมีหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมให้ศึกษานิเทศก์อำเภอปฏิบัติงานได้ดีขึ้น ศึกษานิเทศก์อำเภอจึงเป็นความหวังของสำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่าจะ เป็นผู้ที่จะออกไปในเทศช่วยเหลือแนะนำและส่งเสริม การเรียนการสอนในโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน เพื่อให้เกิดผลตามมาตรฐานทางวิชาการและ จากการศึกษาเรื่องทิศทางการนิเทศการศึกษาในแผนระยะที่ 6 ของเลขาธิการคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ กล่าวว่า "มุ่งหวังที่จะให้การนิเทศในระดับอำเภอ เป็นยุทธศาสตร์ ในการเร่งรัดคุณภาพการจัดการศึกษาระดับโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนเพราะศึกษานิเทศก์อำเภอ เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับครูและทราบข้อมูลปัญหาต่างๆดีที่สุดใน " (สพช., 2533)

ในการทำงานใดๆก็ตามไม่ว่าจะเป็นงานธุรกิจ อุตสาหกรรม หรือ งานราชการ ถ้าผู้ปฏิบัติงานนั้น ๆ มีความรู้ ความเข้าใจ และ ทักษะในการทำงานแล้ว ก็จะทำให้งานมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงดังที่ก่อ สวัสดิพิบูลย์ (อ้างถึงใน กรมสามัญศึกษา, 2520) กล่าวว่า

ในระบบธุรกิจหรืออุตสาหกรรมถือว่าการแบ่งงานและทักษะ เป็นสิ่งสำคัญมากเพราะ การสร้างคนให้มีความชำนาญเฉพาะอย่างแล้วให้คนเหล่านั้นทำงานที่เขากินแต่เพียง อย่างเดียวจะทำให้ผลผลิตสูง นอกจากนี้ยังให้คนที่มีความชำนาญและทักษะ เฉพาะอย่าง สอนคนที่ยังทำงานไม่เป็นให้ทำงานเป็น พร้อมกับคอยควบคุมให้เป็นไปตามที่สอนด้วยก็ จะทำให้งานดำเนินไปด้วยดี และมีประสิทธิภาพและงานจะประสบผลสำเร็จได้นั้นจะ ต้องเลือกคนที่มีลักษณะ 2 ประการ คือ มีทักษะ มีความรู้ ความสามารถในทางนั้น ๆ (Skill to Work) และมีความตั้งใจ ทุ่มเทก้าลังใจ ใจสู้ ใจถึงที่จะทำด้วย (Will to Work)

งานนิเทศการศึกษาก็เช่นเดียวกัน คศึกษานิเทศก์จะต้องไปสอนครูให้มีทักษะใน การจัดการเรียนการสอนให้ทำงานให้ได้ และติดตามผลให้ครูได้นั้นทักษะ ไปชี้และ ใช้ให้ได้ ประสิทธิภาพทางการศึกษาก็จะสูงขึ้น การที่ศึกษานิเทศก์จะ ไปแนะนำครูให้มีทักษะในการจัด การเรียนการสอนได้นั้น คศึกษานิเทศก์เองจะต้อง เป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องที่จะสอนและมีทักษะ ในการนิเทศเป็นอย่างดี จึงจะปฏิบัติงานการนิเทศได้บรรลุเป้าหมาย ดังที่ กิติมา ปรีดีติลล (2529)กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการชี้แนะ แนะนำและให้ความร่วมมือต่อ กิจกรรมของครูในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การ ปรับปรุงการเรียนการสอนจะสำเร็จได้ผลดีเพียงไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับทักษะและความสามารถ ของศึกษานิเทศก์ผู้ทำงานร่วมกับครู"

จึงกล่าวได้ว่า การนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ จะประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับทักษะของศึกษานิเทศก์เป็นสำคัญ

การนิเทศเป็นการทำงานที่ต้องประสานสัมพันธ์กับบุคคลหลายฝ่าย โดยมีจุดหมายเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ศึกษานิเทศก์จำเป็นต้องมีทักษะที่สำคัญหลายประการ คือ ทักษะในด้านความเป็นผู้นำ ทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะในด้านกระบวนการหมู่พวก ทักษะในด้านการบริหารงานบุคคล ทักษะในด้านประเมินผล (Kimball Wiles, 1955) จึงจะทำให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย และเป็นที่ยอมรับของครูผู้รับการนิเทศ

แต่จากการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532) ได้สรุปสภาพการณ์ที่เห็นว่า สถานการณ์ทางการนิเทศเป็นไปในลักษณะของการเพิ่มพูนปัญหาแก่ครูผู้สอนมากกว่าจะเป็นการช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอน เพราะการนิเทศเป็นไปในลักษณะที่เป็นการวัดผลการสอน การตรวจดูการสอนหรือการตรวจดูงาน ทำให้ครูผู้ถูกนิเทศรู้สึกหวาดกลัว ขาดความเชื่อมั่น สอดคล้องกับวันเพ็ญ อดตสัมพันธ์ (2531) ที่เสนอปัญหาของการนิเทศของศึกษานิเทศก์ว่า เท่าที่ปฏิบัติมาศึกษานิเทศก์จะทำหน้าที่ในลักษณะของการนิเทศทั่วไป ยังไม่เจาะลึกถึงการนิเทศการเรียนการสอนระดับห้องเรียน ส่วนใหญ่เป็นการนิเทศที่ใช้ระบบการสื่อสารทางเดียว การแก้ปัญหาของศึกษานิเทศก์ไม่ทันเหตุการณ์ และไม่ตรงกับความต้องการของครู ครูจึงมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อศึกษานิเทศก์ไม่ยอมรับและไม่สนใจสิ่งที่ได้รับการนิเทศไปปฏิบัติ สภาพการณ์เหล่านี้ผิดหลักการนิเทศการศึกษา ที่กล่าวไว้ว่า การนิเทศการศึกษาจะต้องเกี่ยวข้องกับ การส่งเสริมความรู้สึกรับรองให้แก่ครูและสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างหมู่คณะ (Briggs and Justman, 1952) และการนิเทศการศึกษาจะมีความหมายสำหรับครูก็ต่อเมื่อการนิเทศนั้นแสดงให้เห็นว่า เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีผลต่อผู้รับการนิเทศโดยตรง นั่นคือจะต้องให้ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาว่าจะให้ศึกษานิเทศก์ช่วยเหลือในเรื่องใด จึงจะเป็นที่ต้องการของเขา (Franseth, 1961)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532) ได้สรุปปัญหาและอุปสรรค ในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาที่เกิดจากศึกษานิเทศก์ไว้ หลายประการ เช่น ขาดเทคนิคการนิเทศ ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ เข้ากับครูหรือบุคคลอื่นไม่ได้ ขาดทักษะการเป็นผู้นำ

ทำงานโดยไมยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นและสมาคมศึกษานิเทศก์ได้สำรวจความคิดเห็นศึกษานิเทศก์อำเภอเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2527 พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอมีปัญหาและอุปสรรคในการทำงานมาก ทำให้เกิดความท้อแท้ ขาดขวัญกำลังใจ (สมาคมศึกษานิเทศก์, 2527) ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นศึกษานิเทศก์ ได้พบข้อเท็จจริงว่า ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานที่ทำให้ศึกษานิเทศก์เกิดความท้อแท้ นั้น เนื่องมาจากการขาดทักษะของผู้นิเทศเองด้วย เช่น ไม่มีทักษะในการให้คำแนะนำ ด้วยวาจาและเขียนข้อเสนอแนะ ขาดเทคนิคในการแนะนำจิตใจครูให้เชื่อถือและปฏิบัติตาม ขาดเทคนิคในการนิเทศ ฉะนั้น การที่จะแก้ปัญหาคำกรนิเทศการศึกษาให้ได้ผลนั้น ต้องแก้ที่ตัวศึกษานิเทศก์ด้วยการพัฒนาคุณภาพของศึกษานิเทศก์ให้มีทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นเกี่ยวกับการนิเทศ และการพัฒนานั้นจะต้องคำนึงถึงความต้องการของศึกษานิเทศก์ด้วยจึงจะทำให้ การพัฒนาทักษะทางการนิเทศของศึกษานิเทศก์บรรลุเป้าหมายและสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่กำหนดไว้ว่าการบริหาร การนิเทศ การติดตามผลและพัฒนาบุคลากรมีประสิทธิภาพ เป็นระบบ ที่สนับสนุนและพัฒนาการเรียนการสอนโดยตรง

สำหรับสภาพการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของเขตการศึกษา 8 นั้น มีข้อมูลชี้วัดคุณภาพการจัดการศึกษา จากรายงานการประเมินคุณภาพนักเรียนระดับประเทศ ปีการศึกษา 2532 ดังนี้

1. ผลจากการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละเป็นรายประสพการณ์ ปีการศึกษา 2532 เปรียบเทียบกับความก้าวหน้าปีการศึกษา 2531 ดังนี้

กลุ่มทักษะ	53.27	เพิ่มขึ้น	1.18
กลุ่มสร้างเสริมประสพการณ์ชีวิต	56.56	เพิ่มขึ้น	3.41
กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ	68.49	เพิ่มขึ้น	1.23

ถึงแม้คุณภาพการศึกษาในเขตการศึกษา 8 จะเพิ่มขึ้น แต่หากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่ากลุ่มทักษะ ซึ่งประกอบด้วยวิชาภาษาไทยและวิชาคณิตศาสตร์นั้น วิชาคณิตศาสตร์แทบ

ทุกจังหวัดค่าคะแนนจะติดลบ ยกเว้นจังหวัดลำปางและจังหวัดพะเยาที่เพิ่มขึ้น แต่ก็เพิ่มเพียงเล็กน้อยซึ่งความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นไม่เกินร้อยละ 2 ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ถือว่ามีความก้าวหน้าคงที่ ส่วนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและการงานพื้นฐานอาชีพ ผลการเรียนรู้ถึงแม้จะเพิ่มขึ้น แต่ก็ยังต่ำกว่าที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดเป้าหมายไว้ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70 โดยเฉพาะกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตยังมีคุณภาพต่ำกว่าเป้าหมายอยู่มาก

2. อัตราการซ้ำชั้นอยู่ในระดับสูงกว่าเป้าหมาย คืออัตราการซ้ำชั้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซ้ำชั้นร้อยละ 8.12 สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ไม่เกินร้อยละ 7 อัตราการซ้ำชั้นของนักเรียนรวมทุกชั้น (ป.1 - ป.6) เป็นร้อยละ 2.83 สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ไม่เกินร้อยละ 2 ซึ่งหากจะดูตัวเลขจากอัตราร้อยละจะเห็นว่าไม่มากแต่เมื่อคิดเป็นจำนวนนักเรียนแล้ว เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซ้ำชั้นถึง 6,644 คน และรวมทุกชั้นคิดเป็นจำนวนถึง 15,898 คน (สพช., 2533) ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนที่สูงมากก่อให้เกิดความสูญเปล่าทางการศึกษาที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน

จากสภาพและปัญหาในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในเขตการศึกษา 8 มีอยู่หลายจังหวัดที่คุณภาพไม่ดีขึ้น จึงผิดความคาดหวังของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่มุ่งหมายให้ศึกษานิเทศก์อำเภอช่วยให้ครูปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

สภาพการนิเทศของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตการศึกษา 8 ประเสริฐ ศรีถาวร (2531) ได้ศึกษาเรื่องกิจกรรมการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอ พบว่ากิจกรรมการนิเทศที่จัดขึ้นในการนิเทศงานทั้ง 6 งานได้แก่ งานพัฒนาหลักสูตร งานจัดการเรียนการสอน งานวิเคราะห์วิจัย งานวัดผลและประเมินผล งานพัฒนาบุคลากรและงานบริการ ใช้กิจกรรมการนิเทศคล้ายคลึงกัน คือ การประชุมกลุ่ม การบรรยายที่มีสื่อประกอบ และการบรรยาย กิจกรรมที่ใช้บ่อยมากคือ บทบาทสมมติ ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่ที่จัดขึ้นให้ประสบการณ์ต่ำ โดยเฉพาะการพัฒนาครูให้มีทักษะในการสอน กิจกรรมที่ควรจัดคือ บทบาทสมมติ การทดลองปฏิบัติจริง (Ben M. Harris, 1963) แสดงให้เห็นว่าศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 8 ควรได้รับการพัฒนาทักษะในการนิเทศเพื่อให้การนิเทศการศึกษา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาอีกประการหนึ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ เขตการศึกษา 8 คือลักษณะภูมิประเทศของ เขตการศึกษา 8 ส่วนใหญ่เป็นภูเขา มีห้วยOMB้านกระจัดกระจายอยู่ในหุบเขาและบนภูเขาสูงทำให้มีโรงเรียนขนาดเล็กอยู่เป็นจำนวนมาก สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดสรรครูให้ตามอัตราส่วนครูต่อนักเรียน แต่ความเป็นจริงโรงเรียนเหล่านี้ต้องจัดชั้นเรียนเป็น 6 ชั้นเรียนทำให้จำนวนครูไม่ครบชั้นเรียน ซึ่งสภาพโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้นเรียนนี้มีถึง 250 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป.) เป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในท้องที่ทุรกันดารการคมนาคมไม่สะดวก การติดต่อล่าช้า สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งสิ้นศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบการเร่งรัดคุณภาพการศึกษาควรมีการปรับปรุงพัฒนาเทคนิควิธีการในการนิเทศ เพื่อให้การนิเทศเกิดประโยชน์สูงสุด ประกอบกับความก้าวหน้าทางวิทยาการการสื่อสารนวัตกรรมและเทคโนโลยีจะ เข้ามามีบทบาทต่อการจัดการศึกษามากขึ้น จึงจำเป็นต้องพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและยกระดับคุณภาพของนักเรียนให้ทันต่อความก้าวหน้านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายจะพัฒนาประเทศชาติไปสู่ความเป็นนิคมมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบเศรษฐกิจไปสู่สังคมอุตสาหกรรม พื้นที่จังหวัดในเขตการศึกษา 8 เป็นจังหวัดที่มีชนบทธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรม การทำมาหากินที่เป็นลักษณะ เฉพาะและเป็นพื้นที่ที่สำคัญจุดหนึ่งที่จะได้รับผลกระทบโดยตรง เช่น ความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติการละเลยวัฒนธรรมท้องถิ่น การเปลี่ยนค่านิยมไปในทิศทางที่ไม่พึงประสงค์ การปรับตัวที่ไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น ฉะนั้นศึกษานิเทศก์จึงต้องมีทักษะในการนำเทคโนโลยีดังกล่าว เข้าสู่โรงเรียน เป็นผู้นำการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนเพื่อเตรียมรับสถานการณ์ดังกล่าว ซึ่งในการดำเนินการนิเทศนั้น ศึกษานิเทศก์จำเป็นต้องฝึกฝนทักษะทางการนิเทศทั้งในด้านความเป็นผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ กระบวนการหมู่พวก การประเมินผล การบริหารงานบุคคล เพื่อให้เป็นที่ศรัทธา เชื่อถือ และได้รับการยอมรับจากครูผู้รับการนิเทศจึงจะทำให้การนิเทศดังกล่าวบรรลุผลตามความมุ่งหมาย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาความต้องการการเสริมทักษะทางการนิเทศของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 8 ตามการรับรู้ของตนเอง ซึ่งเป็นเรื่องที่ยังไม่เคยมีผู้ทำวิจัยมาก่อน ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลแก่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในการจัดเสริมทักษะทางการนิเทศให้กับศึกษานิเทศก์อำเภอ เพื่อให้การนิเทศการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการการเสริมทักษะทางการนิเทศของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 8

คำถามที่ต้องการคำตอบ

ศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 8 มีความต้องการ ในการเสริมทักษะทางการนิเทศด้านความเป็นผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านกระบวนการหมู่พวก ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการประเมินผล อยู่ในระดับใด

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเกี่ยวกับความต้องการการเสริมทักษะทางการนิเทศของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 8 เท่านั้น
2. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความต้องการ การเสริมทักษะทางการนิเทศ 5 ด้าน ตามหลักการ และแนวทฤษฎีของ คิมบอลล์ ไวลส์ (Wiles, 1955) ซึ่งประกอบด้วย
 - 2.1 ทักษะในด้านความเป็นผู้นำ
 - 2.2 ทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์
 - 2.3 ทักษะในด้านกระบวนการหมู่พวก
 - 2.4 ทักษะในด้านการบริหารงานบุคคล
 - 2.5 ทักษะในด้าน การประเมินผล

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดเสริมทักษะทางการนิเทศให้แก่ศึกษานิเทศก์อำเภอให้สอดคล้องกับความต้องการของศึกษานิเทศก์มากยิ่งขึ้น
2. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ แก่หน่วยงาน ระดับเขตการศึกษาและระดับ

จังหวัดเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพของศึกษานิเทศก์ให้สอดคล้องกับความต้องการของ
ศึกษานิเทศก์มากยิ่งขึ้น

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ทักษะ หมายถึง การที่บุคคลกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด อย่างคล่องแคล่วว่องไว ถูกต้อง
ประณีตและแนบเนียน ซึ่งการกระทำนั้นนี้อาจจะแสดงออกมาทางร่างกายหรือทางสติปัญญา

การนิเทศการศึกษา หมายถึง การช่วยเหลือ แนะนำ สนับสนุนส่งเสริม และ
เกื้อกูล เพื่อให้งานวิชาการบังเกิดผลดี

ทักษะทางการนิเทศการศึกษา หมายถึง ความชำนาญในการปฏิบัติ การนิเทศ
การศึกษาในด้านความเป็นผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านกระบวนการหมู่พวก ด้านการบริหาร
งานบุคคล และด้านการประเมินผลได้อย่างคล่องแคล่ว ว่องไว

ความต้องการการเสริมทักษะทางการนิเทศ หมายถึง สิ่งที่ศึกษานิเทศก์อำเภอ
มีความประสงค์ จะเพิ่มความชำนาญ ในการปฏิบัติการณ์เทศการศึกษาในด้านความเป็นผู้นำ
ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านกระบวนการหมู่พวก ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการประเมิน
ผล

ศึกษานิเทศก์อำเภอ หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ในสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอ / กิ่งอำเภอ

เขตการศึกษา 8 หมายถึง จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน แพร่
น่าน แม่ฮ่องสอน พะเยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
ในเขตการศึกษา 8 ทุกคน จำนวน 304 คน ตามจำนวนศึกษานิเทศก์อำเภอใน 8 จังหวัด
ดังนี้

1. จังหวัดเชียงใหม่	จำนวน	72 คน
2. จังหวัดเชียงราย	จำนวน	50 คน
3. จังหวัดลำปาง	จำนวน	48 คน
4. จังหวัดลำพูน	จำนวน	23 คน
5. จังหวัดแพร่	จำนวน	27 คน
6. จังหวัดน่าน	จำนวน	38 คน
7. จังหวัดแม่ฮ่องสอน	จำนวน	24 คน
8. จังหวัดพะเยา	จำนวน	22 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1. เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ สถานภาพของผู้ตอบ มีลักษณะ เป็นแบบ
ตรวจสอบ (CHECK LIST)

ตอนที่ 2. เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการเสริมทักษะทางการนิเทศ
ของศึกษานิเทศก์ 5 ด้าน ได้แก่ ทักษะในด้านความเป็นผู้นำ
ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านกระบวนการหมู่พวก ด้านการบริหารงาน
บุคคล ด้านการประเมินผล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบ
มาตราส่วนประมาณค่า (RATING SCALE)

3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร หนังสือ และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางการนิเทศ
การศึกษาโดยยึดทักษะทางการนิเทศ 5 ด้าน ตามทฤษฎี ของคิมบอลล์ ไวลส์ (Kimball
Wiles) คือ ทักษะด้านความเป็นผู้นำ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านกระบวนการหมู่พวก
ทักษะด้านการบริหารงานบุคคล และ ทักษะด้านการประเมินผล

2. กำหนดองค์ประกอบที่เหมาะสมกับทักษะทางการนิเทศการศึกษาทั้ง 5 ด้าน
โดยปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปสร้างแบบสอบถามที่เหมาะสม และ
ครอบคลุมองค์ประกอบแต่ละด้าน

3. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจ เพื่อให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสอบถามไปให้ ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา ตรวจสอบพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้

5. นำแบบสอบถาม พร้อมทั้งข้อเสนอแนะที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญ ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาแก้ไขปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง

6. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับประชากร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้ 2 วิธี คือ ส่งแบบสอบถามและขอรับคืนด้วยตนเองในท้องถิ่นที่สามารถเดินทางได้โดยสะดวก และส่งแบบสอบถามและขอรับคืนทางไปรษณีย์ในท้องถิ่นที่ห่างไกล

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ และการหาค่าร้อยละ โดยนำเสนอในรูปตาราง และแผนภูมิประกอบการบรรยาย

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการเสริมทักษะทางการนิเทศของศึกษานิเทศก์อำเภอ ใช้วิธีหาค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยกำหนดค่าคะแนนจากแบบสอบถามเป็น 4 ระดับ คือ

ต้องการมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ต้องการมาก	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
ต้องการน้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
ต้องการน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

และแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

3.51 - 4.00	หมายความว่า	มากที่สุด
2.51 - 3.50	หมายความว่า	มาก
1.51 - 2.50	หมายความว่า	น้อย
1.00 - 1.50	หมายความว่า	น้อยที่สุด

แล้วนำเสนอในรูปตารางและแผนภูมิประกอบการบรรยาย

การนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยจะเสนอผลการวิจัยตามลำดับขั้นตอน โดยแบ่งเป็น 5 บท ดังนี้

- บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และการเสนอผลการวิจัย
- บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยกลุ่มประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ